

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Vbi, An accepta ob turpem causam sint restituenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

violata illud ante sententiam acquirere, quia sententia petit Virginem esse publicè, vel certe non occultè violatam. Dixi (excluditur à Sanchez): nam esse etiam probabile reputatam communiter virginem, licet occultè violatam, posse acquirere tale legatum p. d. l. *superius* dictum est.

5. Quid de Matrimonio? puella signaculo Virginitatis occultè fessio, peccatne medicamentis, aliisque mediis naviter utatur, quo defectum illum calet, atque ut virgo Matrimonio collocetur? Respondeo, si probabiliter iudicet fore, ut futurus Maritus nunquam hoc vitium cognoscat, nec ipsam, nec Parentes ad oculatorem cooperantes peccaturos. Ita Bonac. 8. Dec. pr. d. 10. q. 1. num. 8. Sanchez lib. 6. de matr. d. 27. n. 8. & 9. Nav. c. inter verba, concl. 1. coroll. 16. n. 60. Ratio est, quia nullum infertur viro damnum, nec puella propriè dicitur sic mentiri, dum enim illis mediis utitur, non id agit animo alterum decipiendi, sed animo suum vitium quod manifestare non obligatur, occultandi. Verum, si iudicet fore, ut defectum veniat in viri notitiam, qui illud ægerimè ferat, peccabit graviter contra Charitatem; hoc enim modo præfert occasionem innumeris malis, & præsertim magnæ discordiæ toto ferè vitæ tempore inter ipsam, maritumque. Nota illud (ægerimè ferat.) Huc reduco, si quis sileat se morbo Gallico laborare, quo sit periculum inficiendi incautum vxorem, &c.

6. Non tamen puto violatam illam peccaturam contra Iustitiam; quia non solent Coniuges vitia, quæ habent manifestare, & sicuti Maritus sua occulta non manifestat, ita nec sua patefacere tenebitur Vxor. Adde esse nimis intolerabile, obligare puellam ad se infamandam, vel ad abstinendum à nuptiis, vel ad nubendum hominibus infimæ sortis. Nec est par ratio de contractu venditionis, in quo vitia occulta rei venditæ manifestare modo infra dicendo necessarium est: non, inquam, est par ratio, quia in contractu Matrimonij consuetudo fert, ut sicuti Vir sine iniustitia sua vitia occulta (abstrahendo ab illis, quæ Vxor inficiunt) non propalat, ita non manifestet sua, quantum est ex vi Iustitiæ, Mulier: quæ consuetudo non est in venditionibus.

§. III. De obligatione Stupratoris.

1. Stylum nunc admoveamus ad explicandam obligationem restitutionis, à stupro derivantem. De qua satis, strictim dictum modo est §. 1. num. 4. Pro ea ergo, ut ordinatim procedamus, nominasse oportet, stupratorem posse, Primò virginem volentem, & consentientem deflorare; Secundò vi, metu, similique iniuria; Tertio cum promissione Matrimonij. De singulis seorsim.

2. Pro certo autem suppono. Primò, si nullum damnum deflorata virgo passa est, ad nihil tenet defloratorem. Cum enim huius tota obligatio, de qua tunc agimus, oriatur ex damno facto: hoc non existente evanescit obligatio. Ita Less. Valsq. Turrian. apud de Lugo. l. 1. de iust. d. 12. num. 16. Hinc si deflorata etiam per vim, bene deinde, & iuxta suum statum nupit; ad nihil obligatur Deflorator: Nam nec pro apertione claustrum aliquid debet, quia hoc malum est irreparabile, & alterius ordinis; nec ob dotem datam à Parentibus, hæc enim semper danda erat, &c. si tamen propter periculum non bene nubendi aliquid virgini dedit deflorator, quamvis illa deinde optimè nupit; poterit in conscientia virgo illud retinere, quia periculum non nubendi pretio fuit æstimabile.

3. Secundò, si virgo liberè remittit, liber erit deflorator: Neque enim requiritur consensus Patris, vel alterius; quia sui corporis, quoad hoc, domina est quæcunque Mulier.

4. Tertio, in foro externo, etiam si nullum damnum virgo passa sit, si tamen vi oppressa fuerit, Raptoris

penas incurrit Stuprator, de quibus vide Lessium l. 1. c. 3. dub. 9. num. 66. & 68. & Azor. p. 3. lib. c. 13. c. 1. nos aliquid tangemus. cap. 6. §. 2. num. 9. Quid, si violavit, sed nunc non habet, unde restituat, nec modo possit refacere, nisi eam ducendo, obligabitur ne illam ducat? Respondeo, ad id obligari per se, dicitur de Lugo, lib. 6. resp. dub. 29. quem vide.

Deflorator virginis, eadem consentiente, quid debeat?

5. Jam vero his positis, communis est Recentiorum sententia, defloratorem puellæ ex eiusdem puellæ consensu, nihil in conscientia debere, nec puellæ, nec parentibus, propter rationem num. 3. dictam. Ipsi vero puellam peccare contra charitatem in Patrem, & in suam aliqui honestam familiam, si publicè peccet ac Patris confurbatio notabilis prævideatur, communem esse doctrinam. Ita DD. cit. & passim.

6. Illa explicatione indiget dictum Recentiorum sententia. Nam si puella occultè consensit, tu verò crime propalasti, ad restitutionem damni teneris; quia si causa iniusta infamationis, unde aliquid damni puellæ emerit, esse supponimus. Idem propter similitudinem puto, si iis modis sollicitates invitam, quibus facile, & vrbem credatur ea assensum præbuisse: ut de nocte per fenestras ad eius cubiculum penetrare tentares: At verò apud eiusdem puellæ templum committentem à longe comitari, aspicere, salutare, &c. sunt ex se eadem modis, qui infamationem causant. Ideo hæc displicere honestæ puellæ facile quilibet eximare valet, nisi fortè ita sepe, & in his circumstantiis hæc fiant; ut meritò consensum suspicari invitat puella alij possint.

7. Dixi autem num. 5. (nihil debere in conscientia) nam in foro externo, qui defloravit virginem, eam valentem, cogitur à Iudice eam dotare; lege sic habentem, ut notavit Lessius, lib. 2. cap. 7. n. 44. propter hoc num. commune.

Quæstio incidens: An virgo pro primo usu sui corporis possit aliquid amplius pretij petere.

Vbi:

An accepta ob turpem causam sine restituenda?

8. Illud hic per occasionem sciscitabitur aliquis, An virgo licite possit pro usu primo sui corporis mercedem accipere? Quis aut plus, quam accipere solet alij præstituta? Tertio, quæ mensurâ eiusmodi pretium, ut sit iustum, eadem exposcere tutè valeat. Ut hæc quæstiones lucem habeant, altius res est repetenda; & examinandum, An pro quolibet turpi lucro accipi pretium licitè possit, nam deinde ad has difficultates de virgine commodius descendemus.

9. Et quidem regulam universalem sic statuo, et Azor. p. 3. lib. 4. cap. 2. 1. Molin. trakt. 2. disp. 82. Valent. g. 4. de iustitia part. 5. §. 2. quæstioncula 5. Salon. contr. 4. c. 3. Less. lib. 2. cap. 1. 4. dub. 8. & cap. 18. dub. 3. Valsq. de iust. §. 3. cap. 7. Dian. t. 1. p. 2. trakt. 16. res. 3. 8. alios citans, de Lugo tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. Dicastill. lib. 2. trakt. 2. de iust. d. 1. dub. 1. Quoties pretij traditio ex parte dantis, vel receptio ex parte recipientis, vel utraque ex parte virtutis, quæ ex ratione sui turpis, & illicita contra Iustitiam, toties ultra peccatum, est obligatio restituendi. Quoties verò ipsa receptio est illicita, & peccaminosa contra alias virtutes, quamvis item peccatum antea fuerit contra easdem virtutes, imò & antea peccatum fuerit contra Iustitiam; tamen si ipsa receptio non est contra eandem Iustitiæ virtutem: tunc licitè post impletam conditionem potest recipi pretium, & retineri sine obligatione restituendi. Ratio fundamentalis regulæ est, quia obligatio restituendi non oritur nisi

ex peccato contra iustitiam, ut certum est apud Doctores & dicitur suo loco, cum igitur in prima parte regula contra hanc fiat, non in secunda, ubi erit obligatio, hic non item. Sed explicatis verba regula breviter expendamus.

10. Dixi primò: In priore parte regula (traditio ex parte dantis) Talis est, si rem tibi det ille, qui ejus non est dominus, & qualis esse in rebus non suis solet servus, & familias, latro, &c.

11. Dixi secundò: (ex parte recipientis.) Talis est, si aliquid lucrum, vel latro pecuniam à te extorqueat, licet enim tu sine peccato des, illi tamen injuste recipit.

12. Dixi tertio: (ex parte utriusque.) Talis est, si sententiæ Episcopus, v.g. pecuniam ab ordinando recipiat, tunc enim tam Episcopus, dum recipit, quam ordinandus, dum dat, illicitè non solum contra Religionem, sed etiam contra iustitiam agunt, ut fuscè in *trattato de simonia*.

13. Dixi quarto: (ratione sui) Si enim aliunde actio contra iustitiam, at ipsa receptio ratione ipsius recipientis injusta non sit, non erit obligatio restituendi, v.g. si Cultos nemoris, vel gabellæ accipiat pretium, vel si arbores scindi, vel gabellam defraudari, licet peccet contra iustitiam, unde obligetur Domino nemoris, & gabellæ totum damnum reficere, tamen receptio pretij, quod habet à seculis, vel defraudatoribus, non est ratione sui injusta, sed iusta, cum quibatur ob commoditatem ipsi à Custode, quamvis injustè datam, non obligabitur ad restitutionem dicti pretij. Simili modo pretium, quod Grassator accipit à Petro, verbi gratia pro homicidio in gratiam ejusdem Petri commissio, non obligatur restituere, nam quomodo Grassator contra iustitiam peccaverit, homicidium parando; tamen posita iam occasione, reverteretur quidem ipse obligatus ad compensanda damna, homicidii occisi inde secuta, ac justè nunc petat, & recipit mercedem sui laboris, periculi, &c. quicquid in contrarium consulerit, nimis stricte Navarri in *Manuali latino, capite 14. num. 41.* quia nunc nec ratio, nec receptio pretij est ratione sui illicita, imò labori condigna. Talis est etiam receptio pecunie, quam habet Iudex propter sententiam injustè prolatam. Quomodo enim deliquit contra iustitiam, lædendo partem cui debet omne damnum reficere: tamen, ob eandem rationem, non peccat nunc contra iustitiam, recipiendo pretium pro opere, quamvis injustè prolatam, dico: nam propter justam nihil accipere à cliente, vel retinere Iudex, vel quis similis potest, idque propter eandem doctrinam, quam explicamus, quia tunc ipsa receptio est iusta ratione sui: Si enim sententia est iusta, debetur ea Clienti, si debetur, ergo ei vendi per pretium à Iudice justè nequit. Pari denique modo nequit Vxor accipere iustè à Marito pretium, ne adulteret, quia ad non adulterandum tenetur Vxor ex iustitia ipsi marito: ergo venderet Marito, id quod Mariti est.

14. Nonnulli putant tum dictos Iudicem, Vxorémque, tum similes, licet non possint justè accipere pro sententia iusta & pro omissione adulterij quidpiam à Cliente, & Marito posse tamen ab alio tercio extraneo, nec agente in gratiam, seu nomine Clientis, vel Mariti. Ita de Lugo, *tomo primo de iustitia d. 18. sectione 1. versu numero 64.* citans Vasquez; hanc eandem sententiam sequitur Sor & Ioan. de la Cruz, apud eundem de Lugo, *loco mox citato* Favent huic sententiæ ea, quæ dicam *num. 21.* Ratio est, aiunt, eadem, quam inculcamus, quia tunc talis receptio potest esse iusta, ratione sui, nam Iudex, & uxor nihil debent ex iustitia vendere, quia venditione posita subibant novam obligationem ex iustitia; antiquam enim habebant ut Iudex, & ut uxor respectu Clientis, Mariti; at nunc

novam subeunt, ut habentes pretium ab extraneo in gratiam ipsius extranei. Hanc sententiam cum dicta limitatione approbat de Lugo *l. c.* sed deinde idem *l. 2. de iust. d. 37. sect. 11. n. 126.* cum Molin. ab eodem cit. eam absolute reprobant: Nihilominus sic limitata non videtur improbabili: solum in praxi semper timebo; ne in gratiam Clientis, & Vxoris detur pecunia. Neque dicas hinc sequi simili modo iusto pretio posse vendi à Iudice, & Vxore hanc novam obligationem ipsius Clienti, & Marito: ne id dicas, inquam, quia hæc nova obligatio nihil addit emolumenti ipsi Clienti, & Marito, cum ipsis satis superque sufficiat ad suum ius consequendum antiqua obligatio: ergo nihil ipsis venderetur, ergo injustè reciperetur pretium, &c. At extraneo aliquid venditur, nempe obligatio ratione ipsius, quæ antea non aderat, &c.

15. Rursus in secunda parte regula: Dixi primò: (quoties receptio est illicita contra alias Virtutes.) Talis est, si quis quid recipiat, verbi gratia, contra Temperantiam, ut si recipiat pecuniam à te, ut se inebriet, Talis si pecunia, quam justè recipis à tuo Censuario; velis tu uti ad ludendum, fornicandum, &c. non enim obligaberis ad restitutionem acceptæ pecunie; licet enim pecces contra alias virtutes, non tamen contra iustitiam. Idem evenit in Histriionibus, & Parasitis, qui licet actu peccent contra Castitatem, turpia, verbi gratia proferentes, non propterea injustè recipiunt mercedem sui quamvis peccaminosi famulatus.

16. Dixi secundò: (quamvis peccatum antea fuerit contra alias Virtutes) Talis est receptio pretij, quod habet Faber ob idolum, v.g. edolarum infideli: esto enim, peccaverit contra Religionem, vel Fidem, adhuc tamen potest pretium laboris accipere, & petere; quia hæc acceptio non est in se contra iustitiam. Talis item est, quando meretrix accipit pretium pro usu sui corporis homini concesso; peccavit enim contra Castitatem, sed nunc pretium justè recipit, petitque sine peccato: Vendidit enim non quidem peccatum, quod, cum sit nihil, invendibile est; sed commoditatem, sed famulatum sui corporis, sed honorem suum, sed periculum aliquando suæ vitæ quæ sanè pretio sunt æstimabilia. Illud in hoc exemplo nota, publicam meretricem posse, etiam in foro externo, petere pretium sui corporis: quod prohibetur fæminis honestis; hæc enim, licet in conscientia possint petere, & retinere pretium pro actu turpi: tamen à foro externo puniuntur, & in penam delicti, privantur pretio, post sententiam.

17. Dixi tertio: (quamvis peccatum fuerit contra iustitiam, &c.) Talis est, quando Iudex pro sententia injusta. Talis, quando Grassator pro homicidio. Talis, quando uxor pro adulterio jam facto, &c. ut ex *cap. 1. liquet.*

18. Dixi denique quarto: (post impletam conditionem) nam ante semper adest saltem consequenter obligatio restituendi. Det, verbi gratia, Petrus centum aureos Grassatori, ut aliquem occidat. Dico Grassatorem, antequam impleat conditionem, id est antequam hominem occidat, teneri ad restituendum illum censum. Ita de Lugo *tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. num. 45. & 49.* Ratio est, quia tenetur ex iustitia rescindere hunc contractum, & non stare promissis, posita autem rescissione jam non habet titulum ea centum retinendi, & consequenter habet obligationem restituendi. Idem dic, si pretium acceptum fuit à muliere ob futuram fornicationem, & à quocunque ob futurum quodlibet peccatum, nam semper adest obligatio peccandi, atque adeo rescindendi promissionem, & consequenter restituendi. Id quod non ita esse, si jam peccatum factum fuit, ex se patet: nam illud non fuisse, non est amplius in mea potestate: Cum ergo ex alia parte in eo peccato jam parato inveniatur mens labor, vel quid simile dignum

mercede;

A 2

mercede; illa non sum modo dicto de fraudandus.

19. Iam verò, si res turpis exhibita, sit pretium autem nondum sit traditum; sepius dixi, peti illud sine iniustitia posse: At an negari possit, nondum dixi. Id ergo explicatius proponamus, & illustremus. Promissi Graffatori; meretrici, honesta puella; Iustitiae, Iudici iniusto, &c. centum aureos ob turpes actiones ab his respectivè gerendas; ij eas plene exhibuerunt: poterisne tu iis petentibus ea centum negare, & in conscientia non solvere? Respondeo: ex nostra, communiorèque sententia non poteris. Ita Rebell. Less. Turr. Mald. Solv. Azo. alique quos citat, sequiturque Diap. mox citandis. Adde Dicastill. lib. 2. tract. 2. de iust. d. 6. d. 1. num. 12. si enim promissisti, & illi ex sua parte rem vendibilem posuerunt; non est, unde tu ab obligatione restituendi liber evadas. Excipe semper, nisi leges irritaverint pactum, seu promissionem; ut certe fecerunt in promissionibus simoniacis. Addit de Lug. r. 1. de iust. disp. 18. sect. 3. num. 47. & num. 59. si negari licetè posset pretium pro re turpi, negare etiam iuste posset adolescentis matrimonium puellae, si ut eam defloraret, illud verè promissit: jam enim promissit pro re turpi, & tamen omnes ferè Doctores clamant negare non posse.

20. Dixi (ex nostra sententia: nam non ignobiles Doctores docent, neminem teneri ad solvendum alteri, quod pro re turpi illi promissum est, secluso juramento quamvis promissarius conditionem plenè posuerit; Idque in omnibus casibus, tum scilicet in iis, qui per leges puniuntur, quales est fornicatio mulieris honestae, homicidium, adulterium, &c. tum in quibuscunque aliis. Ratio est (inquiunt) quia promissio illa de re turpi patranda, fuit nulla, nec ullo modo obligans, utpotè peccaminosa: quare nec erit ex obligatione servanda. Addit. Navarr. in man. cap. 17. num. 40. dationem, & acceptationem, pro re turpi commissam, esse novum peccatum, quia est approbatio peccati commissi. Sed certe hoc dictum Navarr. à veritate procul est, ut ex dictis colligi potest.

Hæc sententia, quæ probabilis censetur à non paucis, Less. l. 2. c. 14. dub. 3. n. 60. & c. 18. d. 3. n. 2. Dian. p. 2. r. 16. resol. 38. & p. 4. r. 4. resol. 27. Nau. Val. Comito. apud Dian. loco citato & multis Canonistis apud Azor. p. 3. lib. 4. cap. 21. quest. 2. mihi, & communiter Recentioribus non placet, ob rationem dictam num. præced. quia tamen tot viri docti eam nequaquam rejiciunt, nec ego rejicio, sed aliis melius expendendam relinquo.

21. Dictum est de acceptatione pretij pro opere turpi: quid pro omissione operis turpis, atque aded pro opere bono? Si verbi gratia, Petrus sit deditus ludo, scortis, blasphemis, & ego illi hanc committat, pro pecunia licetène ille accipere, & retinere potest, posito, quod ea non committat? Respondeo, licetè posse. Ita de Lugo aliis cit. tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. à num. 66. quia quamvis ille astringatur ea peccata ex aliis viribus non committere; non tamen ex Iustitia saltem mihi debita: quare si omittat ipse gratiam meam, & sub nova hac obligatione, iuste præmium retinet. Si ea peccata non committere deberet mihi ex iustitia, nihil à me posset accipere, propter hæcenus dicta. A me, inquam; nam num possit ab altero, colligi ex dictis, num. 14. Nec in casu nostro adest simonia. Valquez, apud eundem de Lugo ibidem, num. 99. quia hæc quæ donantur ad avertendos homines à malo, vel alliciendos ad bonum, gratis donantur, vel sub conditione, non verò in pretium, quo etiam pacto excusantur à simonia Fideles, quando munusculis alliciunt infideles ad fidem, vel pueros ad Religionis ingressum.

22. Porro ex dictis jam facile respondebis primæ quæstioni num. 8. propositæ: Ante patratum enim stuprum, debet virgo rescindere promissionem, & reddere pretium; juxta dicta num. 18. At eo patrato, potest licetè, & iuste illud in conscientia petere, ac retinere, ut ex dictis præsertim numero, 19. patet.

Nonnulli (ut id hac occasione dicam) rejiciunt scilicet pulum conjugatæ, quæ accepit pecuniam pro adulterio, aiunt enim pecuniam deberi ab ipsa (scilicet, ne patratum) tradi Marito, quia Maritus est Dominus corporis Vxoris. Ita Mol. Reg. Bannez, alique apud Dian. p. 2. tract. 17. resol. 7. Sed hos licet doctissimos, non audiam nec audiant alij non ignobiles Doctores, Megala, Becina, Graffis, Diana eos citans, d. resol. 6. Ratio militat deur esse, quia Vir non est ita Dominus corporis Vxoris, ut in illud perfectissimum habeat dominium, sed solum ita, ut illo uti queat in debito conjugali commercio, aliis exclusis, quod certè non tollit vxori facultatem acquirendi, licet cum peccato, ex turpi sui corporis concessione. Vxor enim non est sicuti mancipium, quæ quia incapax est dominij, quidquid acquirit, Dominus acquirit, &c.

Quantum pro usu corporis iuste exigit Mulier?

23. Ad posteriores autem quæstiones, quæ pretij taxam inquirunt, communis responsio est: Etatis omnibus; id est, personæ nobilitate, pulchritudine, grate, honestate, &c. esse id decernendum; plus enim reetur honesta, & nōnini pervia, quàm omnibus obnoxia, &c. Verum, ad hanc responsionem animus qui expetitur aliquid, & magis determinatum desiderat, non enim acquiescit.

24. Distinguant nonnulli; Vel enim sermo est meretricis, vel de femina honesta. Meretricis, (ait Lugo, tom. 1. de iust. d. 18. sect. 3. num. 47.) non potest petere, vel accipere nisi quantum plus minus habet ipsa eadem à cæteris conquirere? Hæc enim emptio, & venditio inter illam, & amicum: dat pretium, illa usum corporis; cum igitur constat emptio, & venditionis iuste requiritur, ut pretium illud, quo communiter res venditur; ita erit & hæc. Quare si meretrix dolo fingens se esse honestam, etiam talis in communi opinione non sit; vel fingat ab aliis multum accipere, plus notabiliter accepto obligabitur excessum restituere: nisi fortè ex circumstantiis colligat esse liberalem donationem amantissimæ ego tunc adesse præsumam, quando is spontè & exactus à meretrice, tantam, vel tantam mercedem petierit. De promissione nimis prodiga, vide que dixi, cum de juramento.

25. At verò femina honesta potest petere, & sumere quantum ei placet. Ratio est, quia in his, & similibus rebus, quæ pretio statuto, vel vulgari carent; tantum res potest vendi, quanti iam æstimat, qui vendit. Puella honesta plurimum potest suam honestatem æstimare. Vnde videtur meretricem, de qua m. præcedens fuit locutio, potuisse initio suæ prostitutionis plus accipere; at ubi tanto, vel tanto pretio honestatem suam æstimavit, huic æstimationi debet stare, secus, venderet, supra æstimationem.

Hæc ex de Lugo. Fateor hanc distinctionem esse probabilem; sed quoniam non improbabilis est sententia (afferenda infra, lib. 8. tract. 3. cap. 7. §. 4. num. 20. et Val. Tol. Sà, ubi respondebimus arg. allato à de Lugo) dicens in rebus, quæ non sunt victui, ac vestitui, & his similibus necessaria, quemlibet posse rem suam vendere, quanti sine fraude potest; sic enim conceditur Falconem, Canem venaticum, Gemmam tanti vendere, quanti quis potest; quia hæc sunt ad delicias, non ad necessitatem: cur etiam id non sit sentiendum de meretrice, quæ usum actualem sui corporis velit huiusmodi, huic carius, ut ei liber, sine dolo vendere? Addidi (sine dolo,) nam si mendaciis vratur, & fallaciis, non illa solum meretrix, verum etiam quæcunque aliàs honesta, similibus utens, paris erit iniustitiæ rea.

Deformit